

Boy Edgar

Eigenzinnig jazzmusicus en arts

Als charismatisch leider van Boy's Big Band zette Boy Edgar de Nederlandse jazz op de kaart. Daarnaast was hij arts. In de medische wereld ging hij al even eigenzinnig en vooruitstrevend te werk als in de jazz.

Eigenlijk begon Boy Edgar (1915-1980) in de herfst van 1932 weinig gemotiveerd aan zijn studie geneeskunde in Amsterdam. Hij deed het vooral om zijn moeder een plezier te doen. Liever hing hij rond in jazzclubs, zoals de Negro Palace aan het Thorbeckeplein waar de Amerikaanse tenorsaxofonist Coleman Hawkins optrad. Edgar had zichzelf trompet leren spelen door naar platen van zijn idool Duke Ellington te luisteren en op een dag vroeg hij Hawkins of hij mee mocht doen. Het mocht. Zo leerde hij als autodidact het jazzvak.

Boy Edgar werd in 1915 in Amsterdam geboren als oudste zoon van een Armeense vader en een Indische moeder. De Edgars hadden hun fortuin gemaakt in Nederlands-Indië en Boy groeide op in grote weelde. Maar met de beurskrach van 1929 ging het familiekapitaal in rook op.

Edgar betaalde zijn studie met trompetspelen en toen zijn vader in 1935 overleed, onderhield hij ook zijn moeder en zusje. Dat ging heel aardig want jazz was razend populair. Hij leerde zichzelf ook pianospelen en een vriend bracht hem de beginselen van het arrangeren bij, waar zijn grootste talent bleek te liggen. In 1938 werd Edgar op het Internationale Jazz Concours in Brussel uitgeroepen tot beste trompettist. Daarop trad hij toe tot het gerenommeerde Haagse jazzorkest The Moochers waarvan hij leider werd. De Tweede Wereldoorlog gooide vervolgens

roet in het eten; onder de Duitse bezetter was jazz verboden. The Moochers hielden noodgedwongen op te bestaan en Edgar had eindelijk tijd om af te studeren. In 1943 behaalde hij zijn bul. Inmiddels was hij getrouwd met zijn grote liefde Mimosa Frenk, een joods meisje. Met haar vertrok hij naar het Gelderse plaatsje Heumen waar hij een baan kreeg als arts-assistent. Ondertussen deed hij samen met Mimosa verzetswerk. Hij bracht joodse kinderen uit Amsterdam in veiligheid en verleende medische bijstand aan onderduikers.

Controlearts

Na de oorlog bloeide de jazz als nooit tevoren. In Amsterdam ontstonden nieuwe jazzclubs, zoals Sheherazade en Casablanca. Edgar was er vaak te vinden. Overdag werkte hij als controlearts voor de GGD en gaf hij les aan de universiteit van Utrecht, 's nachts speelde hij tot in de kleine uurtjes piano in jazzkroegen. Ook schreef hij arrangementen voor het Metropole Orkest en de Skymasters. Na een late dienst liet hij zich weleens door de ambulance voor Casablanca afzetten om met zijn witte jas nog aan naar binnen te snellen. Soms meenden studenten hem te herkennen, maar meestal konden ze niet geloven dat de pianist die daar zo woest tekeerging dezelfde was als hun docent aan de universiteit.

Edgar was steeds te druk met jazz om serieus werk te maken van een carrière in de medische wereld. Pas toen Mimosa

begin jaren vijftig ernstig ziek werd, werd zijn ambitie in medische richting echt aangewakkerd. Mimosa bleek aan een agressieve vorm van multiple sclerose te lijden en Edgar zette alles op alles om haar te helpen. Hij staaakte al zijn jazz-activiteiten om Mimosa te verzorgen, en werkte koortsachtig aan een proefschrift over chemische processen in de hersenen bij ziektes als multiple sclerose, in de hoop een remedie te vinden. In 1955 promoveerde hij cum laude op dit onderzoek, waarmee hij en passant een lans brak voor een nieuw gebied in de wetenschap: de neurochemie. Zijn vrouw kon hij er echter niet mee helpen. Eind 1958 overleed ze, slechts 40 jaar oud. Edgar ging door een diep dal en zette het op een drinken.

Nina Simone

Door de jazz kwam Edgar weer uit zijn dal. Eind 1960 werd hij gevraagd een gelegheidsorkest te leiden voor een eenmalig optreden in het Concertgebouw. Het optreden werd een daverend succes en het orkest kreeg een radiocontract van de VARA aangeboden: Boy's Big Band was geboren. Met dit orkest gaf Edgar de Nederlandse jazz voor het eerst een eigen geluid. Hij haalde Amerikaanse sterren als Ben Webster, Nina Simone en Eric Dolphy als gastsolist bij de band. En hij droeg ertoe bij dat jazz in Nederland als kunstvorm werd geaccepteerd door met zijn orkest op het Holland Festival

Boy Edgar en Nina Simone in 1967

te spelen. Ook regelde hij de allereerste overheidssubsidie ooit voor jazz, zodat hij met zijn orkest op het jazzfestival van Juan-les-Pins kon spelen.

Ondertussen had Edgar een aanstelling bij epilepsiecentrum Meer en Bosch in Heemstede, waar hij onderzoek deed naar de erfelijkheid van ziektes; een nieuw onderzoeksterrein dat met taboes was omgeven. Edgar publiceerde ruim vijftig artikelen en werd wereldwijd door vakgenoten geroemd. Ook het contact met de patiëntjes en hun families ging hem goed af; Edgar was een aimabele man die altijd graag wilde helpen.

In 1966 emigreerde Edgar met zijn tweede vrouw en kinderen naar de Verenigde Staten. Voor de wetenschap, en voor de jazz. Maar bij de universiteiten kwam hij er moeilijk tussen, en in de blanke buitenwijken werd niet geaccepteerd dat hij zwarte musici over de vloer had. Eind jaren zestig keerde Edgar gedesilluseerd en berooid terug naar Nederland. Door zijn lange afwezigheid was hij zijn betrekkingen in Nederland krietgeraakt. Hij moest dringend op zoek naar werk.

Toen hij vanwege een verkeersomleiding toevallig in de net opgeleverde Bijlmermeer verzeild raakte, bedacht hij dat ze daar weleens een huisarts zouden kunnen gebruiken. Hij kon meteen aan de slag. Met zijn humor, geduld en luisterend oor maakte hij zich al snel geliefd onder zijn patiënten. Ook als huisarts ging Edgar vooruitstrevend te werk. Zo pleitte hij voor groepspraktijken, een telefonisch spreekuur en het laten verrichten van eenvoudige handelingen door assistenten. Even vooruitstrevend was het dat hij, in een tijd dat abortus nog zeer omstrede was, vertrouwenspersoon werd in de allereerste abortuskliniek van Nederland.

En natuurlijk bleef hij doorgaan met jazz. Hij formeerde de Boy Edgar Sound rond zangeres Gerrie van der Klei, die tevens zijn geliefde werd, en gaf met deze groep populaire workshopachtige concerten in het Shaffy Theater. De band repeteerde bij hem thuis. Als het laat was geworden, troffen patiënten weleens slapende musici aan in zijn wachtkamer. En het duurde soms lang voor dokter Edgar verscheen. Toch bleef hij hun favoriete arts.

Met Gerrie van der Klei begin jaren zeventig

Boy Edgar Combo in de jaren veertig

Edgar schrijft arrangementen, jaren zestig

Marie-Claire Melzer (1971) is journalist. Ze publiceerde stukken over kunst en cultuur in *Het Parool*, *De Groene Amsterdammer* en *Jazzism*. Samen met Marieke Klomp schreef ze de biografie *Boy Edgar. Het dubbelleven van een alleskunner*, die eerder dit jaar verscheen bij Uitgeverij Cossee, € 21,90.

